

УКРАЇНСЬКЕ
БОТАНІЧНЕ
ТОВАРИСТВО

XV
З'ЇЗД

ІВАНО-
ФРАНКІВСЬК

ХЕРСОН

2024

УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМЕНІ М.Г. ХОЛОДНОГО
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

**МАТЕРІАЛИ XV З'ЇЗДУ
УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО
ТОВАРИСТВА**

Івано-Франківськ,
30 вересня — 4 жовтня 2024

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

UKRAINIAN BOTANICAL SOCIETY
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
M.G. KHOLODNY INSTITUTE OF BOTANY
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KHERSON STATE UNIVERSITY
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY

**PROCEEDINGS
OF THE 15th CONGRESS
OF THE UKRAINIAN BOTANICAL
SOCIETY**

30 September — 4 October, 2024,
Ivano-Frankivsk, Ukraine

Publishing house
“Helvetica”
2024

УДК 58(477)(062.552)
МЗ4

Матеріали XV З'їзду Українського ботанічного товариства (Івано-Франківськ, 30 вересня — 4 жовтня 2024). — Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. — 232 с.

Proceedings of the 15th Congress of the Ukrainian Botanical Society (30 September — 4 October, 2024, Ivano-Frankivsk, Ukraine). — Odesa : Publishing house “Helvetica”, 2024. — 232 p.

ISBN 978-617-554-319-1

До збірника включені матеріали наукових доповідей та повідомлень XV З'їзду Українського ботанічного товариства (м. Івано-Франківськ, 30 вересня — 4 жовтня 2024 р.), в яких розглядаються систематика, флористика та географія судинних рослин, фікологія (альгологія); бріологія; ліхенологія; мікологія; геоботаніка та екологія; флористичні та мікологічні знахідки; морфологія та анатомія; охорона рослинного світу та довкілля; біотехнологія, фізіологія та біохімія; клітинна та молекулярна біологія; селекція та інтродукція; ресурсознавство; історія наукових досліджень; наукові колекції рослин та грибів; ботаніка та мікологія у вищій школі; громадська наука та популяризація наукових знань. Матеріали подані переважно в авторській редакції. Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників у галузі охорони природи, аспірантів, студентів природничих спеціальностей, аматорів-натуралістів.

The book includes the materials of scientific reports and posters of the XV Congress of the Ukrainian Botanical Society (Ivano-Frankivsk, September 30 — October 4, 2024), covering the fields of systematics, floristics and geography of vascular plants, phycology (algology); bryology; lichenology; mycology; geobotany and ecology; floristic and mycological finds; morphology and anatomy; conservation of plants, fungi, and the environment; biotechnology, physiology and biochemistry; cell and molecular biology; plant breeding and introduction; resource science; history of scientific research; scientific collections of plants and fungi; botany and mycology in higher education; citizen science and popularization of scientific knowledge. The materials are presented mainly as provided by the authors. The publication is intended for scientists, nature conservationists, graduate students, students of natural sciences, and amateur naturalists.

Затверджено до друку

Центральною Радою Українського ботанічного товариства
Науковим комітетом XV З'їзду Українського ботанічного товариства
Вченою радою Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
17 вересня 2024 р. (протокол № 9)

Автори повністю відповідають за наукову достовірність, зміст і стиль своїх публікацій. Погляди, висновки й точки зору, висловлені авторами у статтях, можуть не збігатися з поглядами, висновками й точками зору наукового комітету, установ-організаторів конференції, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та/або Національної комісії з питань Червоної книги України.

© Автори публікацій, 2024

© Українське ботанічне товариство, 2024

© Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, 2024

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2024

© Херсонський державний університет, 2024

ISBN 978-617-554-319-1

ДИНАМІКА ПОПУЛЯЦІЙ І РЕСУРСІВ *ARNICA MONTANA* В УМОВАХ ЗМІНИ КЛІМАТУ

В.М. МІНАРЧЕНКО^{1,2}, І.В. ВАНТЮХ³, Ю.Ю. ТЮХ⁴, І.А. ТИМЧЕНКО¹,
Т.С. ДВІРНА^{1,2}

¹ Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, Київ, Україна

² Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ, Україна

³ Управління справами апарату Верховної Ради України, Київ, Україна

⁴ Національний природний парк “Синевир”, Україна

E-mail: valminar@ukr.net, igorvantjuh@gmail.com, npp-synevyr@ukr.net,
itymorchid@ukr.net, dvirna_t@ukr.net

Комплексні моніторингові дослідження цінних популяцій і ресурсів видів лікарських рослин України дають змогу з'ясувати темпи зміни показників структури ценопопуляцій та ресурсних показників. Одним з пріоритетних видів є *Arnica montana* L., загроза зниження життєвості популяцій якої і виснаження ресурсів стають все більше очевидними, особливо в умовах нинішніх та прогнозованих змін клімату. Моніторингові дослідження структури та ресурсної значущості ценопопуляцій *A. montana* започатковані нами в різних регіонах Українських Карпат у 2010 р. В даній роботі ми надаємо інформацію про зміну структури ценопопуляцій даного виду на моніторингових площах (МП) у трьох локалітетах на території “Синевир” (МП 1: урочище “Гедешова”, 826 м н.р.м, площа — 1 га; МП 2: урочище “Рабачинка”, 760 м н.р.м, 0,9 га та МП 3: околиці с. Синевирська Поляна, 910 м н.р.м, 0,1 га). Розміри МП склали у межах 100 м², де в 10-кратній повторності на облікових ділянках 1м² збирались морфометричні ресурсозначущі показники та дані вікової структури ценопопуляцій.

Основний режим антропогенного навантаження у вказаних локалітетах — сінокошення, хоча в урочищі “Гедешова” переважало пасовищне навантаження впродовж 2010–2015 рр. Видове різноманіття судинних рослин складало 17–27 видів з переважанням *Festuca rubra* та *Nardus stricta*. За період спостереження на МП 1 щільність особин арніки всіх вікових груп знизилась з 25,2±2,1 шт./м² до 19,7±1,3. У віковому спектрі впродовж моніторингу переважали вегетативні особини, причому на початку спостереження на МП 1 вони склали 64%, а поточному році — майже 78%. У 2,5 разів тут зменшилась кількість ювенільних та імагурних особин, тоді як на МП2 — у 2,2 рази, на МП3 — у 2,3 рази. Щільність генеративних особин на МП1 зменшилась з 15,4/10м² до 10,9/10м². Дещо менше зменшився цей показник на інших моніторингових площах. На всіх моніторингових площах зменшилась кількість рослин з 3-ма суцвіттями і збільшилась з 1-м суцвіттям, водночас майже не змінилась висота генеративних пагонів.

На всіх досліджуваних локалітетах арніки щорічно здійснюється інтенсивна нерегульована заготівля суцвіть, оскільки землі перебувають у приватній власності, а дійового механізму стимулювання ошадливого використання ресурсів даного виду не запроваджено. Стимулом надмірного збору суцвіть *A. montana* є високий попит і ціна на її сировину.